

mevzu

sosyal bilimler dergisi | journal of social sciences

e-ISSN 2667-8772

mevzu, Mart/March 2025, s. 13: 433-464

Sinemayla Öğrenme: Eğitimde Görsel Hikâyeleştirmenin Gücü
Learning with Cinema: The Power of Visual Storytelling in Education

Ali ÖZTÜRK

Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Topkapı Üniversitesi,
İletişim Fakültesi, Radyo Televizyon ve Sinema,
Assistant Professor, Istanbul Topkapi University,
Faculty of Communication, Radio Television and Cinema,
aliozturk@topkapi.edu.tr

ORCID: 0000-0002-2753-4286

DOI: 10.56720/mevzu.1582767

Makale Bilgisi | Article Information

Makale Türü / Article Type: Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Date Received: 11 Kasım / November 2025

Kabul Tarihi / Date Accepted: 14 Ocak / January 2025

Yayın Tarihi / Date Published: 15 Mart / March 2025

Yayın Sezonu / Pub Date Season: Mart / March

Atıf / Citation: Öztürk, Ali. "Sinemayla Öğrenme: Eğitimde Görsel Hikâyeleştirmenin Gücü". *Mevzu: Sosyal Bilimler Dergisi*, 13 (Mart 2025): 433-464.
<https://doi.org/10.56720/mevzu.1582767>

İntihal: Bu makale, ithenticate yazılımınca taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.

Plagiarism: This article has been scanned by ithenticate. No plagiarism detected.

web: <http://dergipark.gov.tr/mevzu> | <mailto:mevusbd@gmail.com>

Copyright © CC BY-NC 4.0

Öz

Bu çalışma, sinemanın özel eğitimdeki rolünü ve eğitim süreçlerine sağladığı katkıları incelemektedir. Sinemanın, sunduğu görsel ve işitsel uyarıcılar aracılığıyla bireylerin sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimlerine önemli ölçüde katkı sağladığı düşünülmektedir. Çalışma kapsamında, sinemanın özel eğitimde kullanımının tarihsel süreç içerisindeki evrimi ele alınmış ve eğitim teknolojilerinin gelişimi doğrultusunda günümüzdeki konumu değerlendirilmiştir. Bununla birlikte, sinemanın eğitim süreçlerine sunduğu avantajların yanı sıra, duyu hassasiyeti bulunan bireyler açısından ortaya çıkabilecek olası zorluklar da analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular, sinemanın özel eğitimde yenilikçi ve etkili bir öğretim aracı olarak değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir. Sinemanın sağladığı avantajlar arasında, bireylerin duyu ve bilişsel süreçlerini harekete geçirme kapasitesi ile günlük yaşam deneyimlerine yönelik farkındalık kazandırma işlevi öne çıkmaktadır. Ancak, yoğun görsel ve işitsel uyarıcıların duyu hassasiyeti olan bireyler üzerinde yaratabileceği olası olumsuz etkiler de göz önünde bulundurulmuştur. Bu doğrultuda, çalışmada sinemanın özel eğitimde sunduğu katkıların daha etkili hale getirilmesine yönelik çözüm önerileri geliştirilmiştir. Sonuç olarak, sinemanın yalnızca akademik ve bilişsel öğrenmeyi destekleyen bir araç olmanın ötesinde, bireylerin sosyal ve duygusal gelişimlerine katkı sağlayan bütüncül bir eğitim yöntemi olarak değerlendirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sinema ve Eğitim, Özel Eğitim, Sosyal Beceri Gelişimi, Duyusal Farkındalık.

Abstract

This study examines the role of cinema in special education and its contributions to educational processes. It is believed that cinema contributes significantly to the social, emotional and cognitive development of individuals through the visual and auditory stimuli it offers. Within the scope of the study, the evolution of the use of cinema in special education throughout history was addressed and its current position was evaluated in line with the development of educational technologies. In addition to the advantages offered by cinema to educational processes, possible difficulties that may arise for individuals with sensory sensitivity were also analyzed. The findings obtained show that cinema

should be evaluated as an innovative and effective teaching tool in special education. Among the advantages provided by cinema, its capacity to activate individuals' sensory and cognitive processes and its function of raising awareness of daily life experiences stand out. However, the possible negative effects that intense visual and auditory stimuli may have on individuals with sensory sensitivity were also taken into consideration. In this context, solution proposals were developed in the study to make the contributions offered by cinema to special education more effective. As a result, it was concluded that cinema should be considered as a holistic educational method that contributes to the social and emotional development of individuals, beyond being a tool that only supports academic and cognitive learning.

Keywords: Cinema and Education, Special Education, Social Skills Development, Emotional Awareness.

Giriş

Özel eğitim, bireylerin akademik ve kişisel gelişimlerini desteklemek amacıyla özel gereksinimlere uygun materyallerin ve yöntemlerin kullanıldığı bir eğitim alanıdır. Günümüzde, bu alanda çeşitli metodolojiler uygulanarak bireylerin öğrenme kapasitelerini artırmak ve toplumsal yaşama uyumlarını güçlendirmek hedeflenmektedir. Görsel ve işitsel unsurların eğitim süreçlerindeki etkisi giderek daha fazla önem kazanmakta olup, sinema bu bağlamda güçlü bir öğrenme aracı olarak öne çıkmaktadır. Sinemanın sunduğu görsel anlatım, soyut kavramların somutlaştırılmasını sağlayarak öğrenme sürecini destekler. Özellikle duyuusal hassasiyetleri veya öğrenme güçlükleri olan bireyler için görsel öğeler, bilgilerin anlaşılmasını ve hafızada kalıcılığını artıran bir işlev görmektedir. Araştırmalar, sinemanın dikkat süresini uzattığını, kavramsal bilgilerin içselleştirilmesini kolaylaştırdığını ve uzun süreli hafızaya katkı sunduğunu ortaya koymaktadır (Morgan & Flores, 2010, 33-36). Bu nedenle, sinema özel eğitimde kullanılan etkili araçlardan biri olarak ön plana çıkmakta ve eğitimciler tarafından giderek daha fazla tercih edilmektedir. Sinemanın özel eğitimdeki bir diğer önemli katkısı, bireylerin sosyal ve duygusal becerilerinin gelişimine destek sağlamasıdır. Özellikle sosyal etkileşimlerde güçlük yaşayan bireylerin, film karakterleri üzerinden empati geliştirmeleri ve sosyal davranışları model almaları mümkündür (Ayres & Langone, 2005, 141-153). Örneğin,

bir filmde karakterlerin birbirleriyle kurdukları ilişkiler, yüz ifadeleri ve duygusal tepkileri, öğrenciler için sosyal davranışların anlaşılmasını kolaylaştırıcı bir işlev görebilir. Bu açıdan bakıldığında, sinema, bireylerin toplumsal yaşamın bir parçası haline gelmelerini sağlamak için etkili bir öğretim aracı olarak değerlendirilebilir.

Sinemanın özel eğitimde kullanımında çeşitli film türleri ve içerikleri seçilebilir. Eğitimde kullanılan filmlerin öğrencilerin yaş, gelişim düzeyi ve eğitim ihtiyaçlarına göre belirlenmesi, bu yöntemin etkinliğini artırabilir. Filmlerin, öğrencilerin bilgi seviyesine ve algı kapasitesine göre seçilmesi, sinemanın eğitimde daha verimli bir şekilde kullanılmasını sağlayacaktır. Bunun yanı sıra, sinemanın özel eğitimde kullanımında etkileşimli öğrenme fırsatları yaratmak da önemlidir. Öğrencilerin izledikleri filmler hakkında düşünmeleri, duygusal tepkilerini dile getirmeleri ve filmlerdeki karakterlerle özdeşim kurmaları, öğrenmenin aktif bir süreç olarak gerçekleşmesini sağlar. Örneğin, filmin bir sahnesi üzerine yapılan tartışmalar veya karakterlerin belirli bir duruma verdikleri tepkiler üzerine yapılan yorumlar, öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirmelerine katkıda bulunabilir. Bu, aynı zamanda öğrencilerin yalnızca gözlemci olarak değil, öğrenme sürecinin aktif bir parçası olarak katılımlarını sağlar. Bu yönüyle, sinema özel eğitimde bireylerin katılımcı bir öğrenme sürecine dahil olmalarına olanak tanır. Sinemanın özel eğitimdeki önemini artıran bir diğer etmen de bilişsel ve dil becerilerinin gelişimine olan katkılarıdır. Sinemada kullanılan dil, öğrencilerin kelime dağarcıklarını genişletebilir ve dilin işlevsel kullanımını destekleyebilir. Film karakterlerinin konuşmalarındaki kelime seçimi, jest ve mimikleri gibi unsurlar, öğrencilerin dil becerilerinin gelişmesine katkı sağlayabilir. Özellikle dil gelişiminde gerilik yaşayan bireylerin, film karakterleri üzerinden dilin işlevselliğini öğrenmeleri mümkündür. Ayrıca, filmlerde kullanılan diyaloglar, öğrencilerin iletişim becerilerinin gelişmesine de destek sunabilir. Örneğin, bir film sahnesinde karakterlerin diyalogları üzerinden iletişim kurma yolları analiz edilerek, öğrenciler için pratik iletişim becerileri öğretilir (Bandura, 1977, 62). Bu çalışmanın amacı, sinemanın eğitimdeki rolünü incelemek ve sinema aracılığıyla özel gereksinimli bireylerin eğitim süreçlerinde sosyal, duygusal ve bilişsel becerilerini nasıl geliştirebileceğini değerlendirmektir. Çalışmanın önemi, sinemanın özel eğitimde bir destek

aracı olarak kullanılmasının teorik temellerini incelemek ve bu bağlamda eğitimciler, öğrencilere ve araştırmacılara yeni perspektifler sunmaktır. Ayrıca, sinemanın özel eğitimde sağladığı faydaların ortaya konması, bu yöntemin daha yaygın ve etkili bir biçimde kullanılabilmesi adına bilgiler sunacaktır. Çalışmanın ayrıca, sinemanın özel eğitimdeki etkilerini Sosyal Öğrenme Teorisi ve Görsel Öğrenme gibi eğitim psikolojisi kuramları çerçevesinde değerlendirmesi hedeflenmektedir. Bu kuramsal çerçeve, sinemanın özel eğitimde nasıl bir öğrenme aracı olarak kullanılabileceğine dair temel bilgileri sağlamayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda çalışmanın bir diğer önemli katkısı, özel eğitimde sinema kullanımı ile öğrencilerin sosyal becerilerini geliştirme potansiyelini incelemek ve bireylerin toplumsal yaşama daha sağlıklı bir biçimde katılmalarına yönelik ipuçları sunmaktır. Böylece, eğitimciler sinemayı daha etkin ve bilinçli bir şekilde kullanarak öğrencilerin gelişim süreçlerine katkıda bulunabilir. Bu çalışmada nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde yürütülmüştür. Araştırma sürecinde veri toplama yöntemi olarak literatür taraması yapılmış; bu bağlamda mevcut akademik yayınlar, teorik çerçeveler ve önceki çalışmalar titizlikle değerlendirilmiştir.

Özel Eğitim Alanında Teorik ve Uygulamalı Çalışmalar

Özel eğitim, bireylerin farklı ihtiyaçlarına ve yeteneklerine uygun olarak tasarlanmış eğitim yaklaşımlarını ve uygulamalarını kapsayan disiplinlerarası bir alan olarak öne çıkmaktadır. Bu alan, hem teorik hem de pratik çalışmalarla sürekli gelişim göstermekte ve bireylerin öğrenme süreçlerini desteklemeyi amaçlamaktadır. Teorik çalışmalar, özel eğitimin pedagojik temellerini oluştururken, uygulamalı çalışmalar ise bu temellerin sahadaki etkilerini değerlendirmeye odaklanmaktadır.

Teorik Çalışmalar

Teorik araştırmalar, özel eğitimde kullanılan farklı yaklaşımların temellerini inceleyerek eğitim uygulamalarının geliştirilmesine ışık tutmaktadır. Bu yaklaşımlar, özel eğitimde bireylerin öğrenme süreçlerini daha etkili hale getirmek amacıyla geliştirilmiş ve çeşitli teorik temellere dayandırılmaktadır. Vygotsky'nin Sosyal Gelişim Teorisi, bu bağlamda özel eğitimde yaygın olarak benimsenen önemli bir yaklaşımdır. Vygotsky, bireylerin sosyal etkileşimler yoluyla öğrenme süreçlerini geliştirdiğini öne sürer ve bu teori, özel eğitimde

işbirlikli öğrenme ve sosyal beceri eğitimine vurgu yapar (Daniels, 2001, s. 45-48). Bu yaklaşım, bireylerin sosyal etkileşim yoluyla öğrenme kapasitelerini arttırabileceğini ve bu nedenle özel gereksinimli bireyler için işbirlikçi öğrenme ortamlarının önemini vurgular. Bandura'nın Sosyal Öğrenme Teorisi de özel eğitimde önemli bir yere sahiptir. Bu teori, bireylerin modelleme ve gözlem yoluyla öğrenme süreçlerini geliştirdiğini savunur ve bu nedenle özel eğitimde rol modellerin ve olumlu davranış örneklerinin kullanılmasını destekler (Bandura, 1986, s. 124-128). Bandura'ya göre, bireyler, çevrelerindeki davranışları gözlemleyerek ve bu davranışları model alarak öğrenirler. Bu bağlamda, özel eğitimde öğrencilere pozitif rol modeller sunulması ve olumlu davranışların teşvik edilmesi önemlidir.

Özel eğitimde teorik yaklaşımlar, bireyselleştirilmiş eğitim programlarının (Individualized Education Programs, IEP) geliştirilmesi ve uygulanması üzerinde yoğunlaşmaktadır. IEP'ler, öğrencinin özel ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla tasarlanmış kişiselleştirilmiş öğrenme hedeflerini ve yöntemlerini içermektedir (Smith & Tyler, 2019, s. 92-95). Bu programlar, öğrencilere yönelik bireysel hedefler belirler ve bu hedeflere ulaşmak için gerekli stratejileri tanımlar. Vygotsky'nin Sosyal Etkileşim Teorisi, özel eğitimde sıkça başvurulan bir çerçeve olarak öne çıkmaktadır. Vygotsky, öğrenme sürecinin sosyal bir bağlamda gerçekleştiğini ve bireylerin öğrenme kapasitelerini sosyal etkileşim yoluyla arttırdığını öne sürer (Daniels, 2017, s. 63-66). Bu teori, özel gereksinimli bireyler için işbirlikçi öğrenme ortamlarının önemini vurgular ve öğrenme süreçlerinin sosyal bir bağlamda daha etkili hale geleceğini savunur. Davranışsal yaklaşımlar da özel eğitimde önemli bir yer tutmaktadır. Uygulamalı Davranış Analizi (Applied Behavior Analysis, ABA), otizm spektrum bozukluğu (OSB) gibi durumlarda sıklıkla kullanılmakta ve olumlu davranışları güçlendirme ile problem davranışları azaltma hedeflerini içermektedir. ABA, öğrencilere belirli becerileri öğretmek ve istenmeyen davranışları azaltmak için yapılandırılmış, veriye dayalı bir yöntemdir (Bellini & Akullian, 2007). Ayrıca, Gardner'ın Çoklu Zekâ Teorisi ve Farklılaştırılmış Öğretim Modelleri, özel gereksinimli öğrencilerin öğrenme stillerine uygun yaklaşımlar geliştirilmesini sağlamaktadır. Gardner, her bireyin farklı zekâ türlerine sahip olduğunu ve bu nedenle eğitimde bu farklılıklara göre stratejiler geliştirilmesi gerektiğini savunur (Gard-

ner, 2011, s. 84-87). Bu teoriler, özel eğitimde bireysel farklılıkları dikkate alarak, her öğrencinin kendi potansiyelini en üst düzeye çıkaracak şekilde öğrenme deneyimlerini tasarlamayı hedefler.

Uygulamalı Çalışmalar

Dünyada özel eğitim alanında gerçekleştirilen uygulamalı çalışmalar, teorik çerçevelerin pratiğe aktarılması ve bireylerin bireysel ihtiyaçlarına göre eğitim yöntemlerinin geliştirilmesi açısından önemli bir yer tutmaktadır. Bu çalışmalar, teknoloji destekli öğrenme yöntemlerinden hayvan destekli terapilere, sinema tabanlı yaklaşımlardan kapsayıcı eğitim modellerine kadar geniş bir yelpazede bireylerin öğrenme deneyimlerini zenginleştirmeyi amaçlamaktadır.

Teknoloji destekli öğrenme yöntemleri, özel eğitimde yaygın olarak kullanılan uygulamalı çalışmalardan biridir. Artırılmış gerçeklik (Augmented Reality, AR), sanal gerçeklik (Virtual Reality, VR) ve yapay zeka destekli öğrenme sistemleri, bireylerin öğrenme süreçlerini kolaylaştırmak için kullanılmaktadır. Örneğin, Smith, Jones ve Clarke (2021), artırılmış gerçeklik teknolojisinin dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu (DEHB) olan bireylerde dikkat sürelerini artırmada etkili olduğunu göstermiştir. Görsel ve işitsel uyaranlarla öğrenmenin daha ilgi çekici hale getirildiği ve bireylerin motivasyonunun yükseltildiği belirtilmiştir. Benzer şekilde, sanal gerçeklik uygulamaları, bireylerin sosyal becerilerini geliştirmede etkili bir araç olarak öne çıkmaktadır (Lee & Daniels, 2019, 147-152).

Sinema, özel eğitimde hem bir eğitim aracı hem de bir terapi yöntemi olarak kullanılmaktadır. Görsel hikâye anlatımı, bireylerin sosyal ve duygusal becerilerini geliştirmede etkili bir yöntemdir. Sinema terapisi (cinematherapy), bireylerin duygusal farkındalıklarını artırmak ve problem çözme becerilerini geliştirmek için kullanılan yenilikçi bir yaklaşımdır. Ayrıca, sinema tabanlı eğitim programları, bireylerin duygusal zekâlarını geliştirme ve duygusal ipuçlarını tanıma becerilerini artırma açısından etkili bir yöntemdir (Johnson & Peters, 2018, 67-70). Video modelleme ise bireylerin sosyal, akademik ve öz bakım becerilerini geliştirmek için kullanılan bir yöntemdir. Bu yöntem, bireylerin doğru davranışları gözlemleyerek öğrenmelerine olanak tanır (Ayres & Langone, 2005, 141-153).

Türkiye’de Özel Eğitim Alanında Teorik ve Uygulamalı Çalışmalar

Özel eğitim, bireylerin özel gereksinimlerini karşılamak, onların kişisel, sosyal ve akademik gelişimlerini desteklemek amacıyla geliştirilen bir eğitim alanıdır. Türkiye’de özel eğitim, yasal düzenlemeler, teorik araştırmalar ve uygulamalı çalışmalar aracılığıyla gelişim göstermiştir. Bu çalışmalar, yalnızca özel gereksinimli bireylerin yaşam kalitesini artırmayı değil, aynı zamanda eğitim sisteminde fırsat eşitliğini sağlamayı hedeflemektedir. Türkiye’de özel eğitim alanında yapılan yasal düzenlemeler, bu alandaki gelişim sürecinin temelini oluşturmuştur. 1983 yılında kabul edilen 2916 sayılı Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu, özel gereksinimli bireylerin eğitim haklarını güvence altına alırken, 2005 tarihli 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun ile özel eğitimin kapsamı genişletilmiştir (Şahin, 2020, 45-50). Bu yasal düzenlemeler, yalnızca bireylerin eğitim süreçlerine değil, onların toplumsal hayata katılımlarını artırmaya yönelik politikaların geliştirilmesine de katkı sağlamıştır.

Teorik Çalışmalar

Teorik çalışmalar, özel eğitim gereksinimi olan bireylerin öğrenme süreçlerini anlamayı ve etkili eğitim yöntemleri geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu çalışmalar, öğrenme teorileri, pedagojik yaklaşımlar ve özel gereksinimli bireylerin eğitsel ihtiyaçlarına yönelik yeni anlayışlar geliştirilmesine odaklanmaktadır (Smith & Brown, 2007). Özellikle, bireysel farklılıkların göz önünde bulundurulması gerektiği, özel eğitim alanındaki temel bir prensip olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda yapılan araştırmalar, öğrenme materyalleri ve öğretim yöntemlerinin etkililiğini incelemekte, özel gereksinimli bireylerin öğrenme motivasyonunu artıran yaklaşımlar önermektedir. Örneğin, görsel ve işitsel materyallerin kullanımı, öğrencilerin dikkat sürelerini ve öğrenme motivasyonlarını artırmada önemli bir etken olarak belirlenmiştir (Güven & Demir, 2018, 160-165). Görsel-işitsel materyallerin öğretim süreçlerine entegrasyonu, öğrencilerin soyut kavramları somutlaştırarak anlamalarını kolaylaştırmakta, aynı zamanda derse olan ilgilerini artırmaktadır (Demirtaş, 2019, 56-70). Bu tür çalışmalar, öğretmenlere sınıf içi uygulamalarda etkili stratejiler geliştirme konusunda rehberlik etmekte ve bireyselleştirilmiş eğitim yaklaşımlarının gerekliliğini vurgulamaktadır (Park & Watson, 2021, 87-94).

Teorik çalışmaların başarılı bir şekilde hayata geçirilmesi için uygulamalı çalışmalar büyük bir öneme sahiptir. Türkiye’de özel eğitim alanında yaygın olarak uygulanan eğitim modelleri, özel gereksinimli bireylerin ihtiyaçlarına yönelik özelleştirilmiş çözümler sunmaktadır. Bu modeller, bireyselleştirilmiş eğitim programları (BEP), kaynaştırma eğitimi ve özel eğitim sınıflarını içermektedir (Williams, 2019, 140-150). Her bir model, öğrencilere farklı türde destekler sunarak onların eğitimde daha başarılı olmalarını sağlamayı hedeflemektedir.

Bireyselleştirilmiş Eğitim Programları, özel gereksinimli bireylerin eğitsel ihtiyaçlarına göre özelleştirilmiş hedefler ve stratejiler sunmaktadır. Bu programlar, öğrencilerin akademik ve sosyal becerilerinin yanı sıra duygusal ve psikolojik ihtiyaçlarına odaklanmaktadır. BEP’ler, öğrencilerin bireysel öğrenme hızına ve performansına göre şekillendirilir ve özelleştirilmiş materyaller ile desteklenir. Eğitim sürecinde öğretmenler, aileler ve uzmanlar iş birliği yaparak öğrencinin gelişimini sürekli olarak izler ve gerektiğinde planı günceller. Bu süreç, öğrencilerin hem akademik başarılarını artırmayı hem de özgüvenlerini geliştirmeyi amaçlamaktadır (MEB, 2013). Kaynaştırma eğitimi ise özel gereksinimli bireylerin akranlarıyla aynı eğitim ortamında öğrenim görmesini sağlayan kapsayıcı bir modeldir. Bu model, öğrencilerin toplumsal entegrasyonunu desteklerken, empati ve iş birliği gibi sosyal becerilerin geliştirilmesine de katkı sağlamaktadır. Kaynaştırma eğitimi, öğrencilerin özgüvenlerini artırarak onları toplumsal yaşama hazırlamayı hedeflemektedir. Bununla birlikte, bu modelin etkili olabilmesi için öğretmenlerin özel eğitim alanında bilgi ve deneyim sahibi olması büyük önem taşımaktadır.

Özel eğitim sınıfları, genellikle küçük gruplar halinde düzenlenen, bireylerin eğitim ihtiyaçlarına göre şekillendirilmiş öğrenme ortamlarıdır. Bu sınıflarda kullanılan yöntemler ve materyaller, öğrencilerin soyut kavramları daha somut bir şekilde anlamalarına olanak tanımaktadır. Görsel ve işitsel araçlarla zenginleştirilen materyaller, hem akademik hem de sosyal becerilerin gelişimini desteklemektedir (Güven & Ünal, 2019, 45-61). Ayrıca, bu sınıflarda görev alan öğretmenlerin özel eğitim alanındaki uzmanlığı, sürecin etkili bir şekilde yürütülmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Sonuç olarak, Türkiye’de özel eğitim alanında yapılan teorik ve uygulamalı çalışmalar, bu alandaki gelişimin temellerini oluşturmaktadır. Yasal düzenlemeler, özel eğitim hizmetlerinin

kapsamını genişletirken, teorik araştırmalar ve uygulamalı modeller, bireysel farklılıkları gözetken etkili yaklaşımların benimsenmesine olanak sağlamıştır. Özel eğitimde bireyselleştirilmiş programlar, kaynaştırma eğitimi ve özel sınıf uygulamaları, bireylerin yalnızca akademik gelişimini değil, toplumsal uyumlarını da desteklemektedir. Bu kapsamda, Türkiye'deki özel eğitim uygulamaları, hem öğrenciler hem de toplum için daha kapsayıcı ve eşitlikçi bir eğitim sistemi oluşturmayı hedeflemektedir.

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı, sinemanın özel eğitim bağlamında sosyal, duygusal ve bilişsel becerilerin gelişimini destekleme potansiyelini analiz etmektir. Sinemanın pedagojik bir araç olarak kullanımını teorik bir çerçevede incelemek, bu alanda yapılan mevcut uluslararası ve yerel çalışmaları bir araya getirmek ve bu doğrultuda Türkiye'de gerçekleştirilecek gelecekteki araştırmalara yön verici bir bakış açısı sunmak hedeflenmektedir.

Özel eğitimde sinemanın kullanımı, bireylerin hem akademik hem de sosyal becerilerini geliştirmeye yönelik önemli bir araç olarak değerlendirilmektedir. Görsel hikâye anlatımının duygu düzenleme, empati geliştirme ve problem çözme gibi alanlarda etkili olduğu çeşitli araştırmalarla ortaya konmuştur (Barr & Linebarger, 2010, s. 34-37). Ayrıca, sinemanın bir öğrenme aracı olarak bireylerin öğrenme motivasyonunu artırdığı ve bilişsel süreçlerin gelişimini desteklediği vurgulanmaktadır (Mayer, 2009, s. 102-105). Bu bağlamda çalışma, teorik altyapıları göz önünde bulundurarak, sinemanın Türkiye'deki özel eğitim uygulamalarında nasıl daha etkin bir şekilde kullanılabileceğine dair öneriler geliştirmeyi amaçlamaktadır. Özellikle görsel ve işitsel öğrenme materyallerinin bireylerin eğitim süreçlerinde daha geniş bir yer bulmasını sağlamak ve sinemanın pedagojik bir araç olarak kapsayıcı eğitim politikalarına entegrasyonunu incelemek çalışmanın önemli hedefleri arasındadır.

Çalışmanın Yöntemi

Bu çalışmada, sinemanın özel eğitimdeki etkilerini incelemek amacıyla nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak literatür taraması yöntemi tercih edilmiş ve sinemanın özel eğitimdeki rolüne dair akademik kaynaklar detaylı bir biçimde analiz edilmiştir. Bu doğrultuda,

sinema ve özel eğitimle ilgili yapılmış olan makaleler, kitaplar, akademik raporlar sistematik bir şekilde incelenerek konuya dair kapsamlı bir veri seti oluşturulmuştur (Creswell, 2013, 79; Geray, 2004). Literatür taraması kapsamında, sinemanın özel eğitimde bilişsel, sosyal ve duygusal gelişim süreçlerine olan katkıları ele alınmıştır. Öncelikle, sinemanın bilişsel gelişime nasıl katkı sağladığı, ardından sosyal beceri kazanımındaki rolü, son olarak da duygusal farkındalık ve empati gelişimine etkileri literatürdeki çalışmalar ışığında değerlendirilmiştir. İnceleme sonucunda, sinemanın özel gereksinimli bireylerin eğitiminde hangi alanlarda etkili olduğu ve hangi yöntemlerin kullanılabileceğine dair çıkarımlar yapılmıştır. Böylece, sinemanın özel eğitimde uygulanmasına yönelik yöntemsel öneriler sunulurken, eğitimcilerin bu alanda daha bilinçli ve etkili stratejiler geliştirmeleri amaçlanmıştır (Merriam, 2009, 46-47).

Sinema, Sosyal Öğrenme Teorisi ve Görsel Öğrenme Perspektifi

Sinema, bireylerin öğrenme süreçlerini destekleyen etkili bir araç olarak eğitimde giderek daha fazla kullanılmaktadır. Sinemanın öğrenme sürecine katkısı, özellikle Albert Bandura'nın Sosyal Öğrenme Teorisi ve görsel öğrenme perspektifi bağlamında ele alındığında, oldukça güçlü bir potansiyel sunmaktadır. Albert Bandura'nın Sosyal Öğrenme Teorisi, bireylerin gözlem yoluyla öğrenme süreçlerini açıklamaktadır. Bu teoriye göre, insanlar çevrelerinde gözlemledikleri davranışları, başkalarının tepkilerini ve sonuçlarını dikkate alarak öğrenirler. Bandura, özellikle gözleme ve model almanın, bireylerin davranışlarını şekillendirmede temel bir rol oynadığını savunur. Sinema, sosyal öğrenme açısından etkili bir model sunar; öğrenciler film karakterlerinin davranışlarını, karar alma süreçlerini ve sosyal etkileşimlerini izleyerek empati ve sosyal beceriler geliştirebilirler. Bu teoriye göre, bu öğrenciler film karakterlerinin davranışlarını izleyerek sosyal normları ve tepkileri öğrenebilirler (Bandura, 1986, 47-53). Film karakterlerinin farklı durumlarla nasıl başa çıktıklarını gözlemlemek, öğrencilerin empati kurmalarına ve başkalarının perspektiflerinden olayları değerlendirmelerine olanak sağlar.

Görsel öğrenme, bilgilerin görsel materyaller aracılığıyla anlaşılmasını vurgulayan bir öğrenme yaklaşımıdır. Öğrenciler, soyut kavramları daha iyi anlamak için görsel öğelere ihtiyaç duyarlar ve sinema bu anlamda güçlü bir öğrenme aracı olarak öne çıkar. Sinemanın sunduğu görseller, olay örgüsü,

renkler ve karakterlerin yüz ifadeleri gibi unsurlarla bilgiyi daha anlaşılır hale getirir. Mayer, görsel öğrenmenin, öğrencilerin dikkatini toplama ve bilgiye odaklanma süreçlerini geliştirdiğini belirtmektedir. Özellikle özel eğitim bağlamında, sinemanın görsel içeriği, öğrencilere karmaşık sosyal durumları anlamada yardımcı olabilir. Görsel öğrenme perspektifine göre, öğrenciler filmdeki karakterlerin yüz ifadelerini ve beden dillerini gözlemleyerek duygu tanıma becerilerini geliştirebilirler (Mayer, 2001, 82). Sinemanın sosyal ve görsel öğrenme süreçlerine katkısı, bu iki teorinin birleşiminden doğan sinerjiyi de göstermektedir. Sinema temelli eğitim uygulamaları, öğrencilerin olayları çok boyutlu düşünmelerini sağlar. Sinema, eleştirel düşünme ve problem çözme gibi becerilerin gelişiminde etkili bir araç olarak kullanılabilir. Özellikle filmlerin ardından yapılan grup tartışmaları, Sosyal Öğrenme Teorisi'nin "etkileşim yoluyla öğrenme" prensibine uygun olarak, öğrencilere farklı bakış açıları kazandırır (Bandura, 1986, 59).

Eğitimde Sinemanın Kullanımının Tarihsel Süreci

Sinemanın özel eğitimde kullanımı, eğitimde görsel ve işitsel materyallerin öneminin anlaşılmasıyla 20. yüzyılın başlarına kadar uzanmaktadır. 1920'li yıllardan itibaren, sinemanın eğitsel potansiyeli fark edilmeye başlanmış ve filmler, öğrenme sürecini destekleyici bir araç olarak kullanılmaya başlamıştır. Bu dönemde özellikle sessiz filmler, öğrencilerin dikkatini çekme ve görsel anlatımlarla bilgi aktarımı açısından kullanışlı bulunmuştur (Anderson, 2011, 23). Özel eğitimde sinemanın etkin olarak kullanımı ise 1950'lerde film projeksiyon cihazlarının okullarda yaygınlaşması ile hız kazanmıştır. Bu dönemde öğretmenler, özel gereksinimli öğrencilerin eğitiminde filmlerden yararlanarak öğrenme deneyimlerini zenginleştirmişlerdir. Ayrıca, zihinsel engelli bireyler için sosyal beceri kazandırma amacıyla kısa filmler gösterilmeye başlanmıştır (Jones & Anderson, 2015, 48). 1960'larda, özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nde özel eğitimde sinema ve televizyon kullanımı daha da artmış, eğitim teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte eğitsel filmler, duygusal ve sosyal becerilerin kazandırılması için önemli bir araç haline gelmiştir. 1980'lerde videonun eğitimde kullanılmaya başlanmasıyla, özel eğitimde sinemanın işlevi daha da çeşitlenmiştir (Smith & Brown, 2007, 127). Günümüzde ise dijital teknolojilerin gelişmesiyle birlikte, sinemanın özel eğitimdeki kullanımı daha erişilebilir ve

etkili hale gelmiştir. İnteraktif filmler, animasyonlar ve dijital öğrenme platformları, özel gereksinimli bireylerin eğitiminde daha geniş bir rol üstlenmektedir. Sinemanın özel eğitimdeki rolü, yalnızca bilgiyi aktarmakla sınırlı kalmayıp aynı zamanda duygusal farkındalık ve empati geliştirme gibi daha karmaşık becerilerin kazandırılmasında da önemli bir araç olarak değerlendirilmektedir (Miller, 2019, 59).

Türkiye’de Sinemanın Eğitimde Kullanımı

Sinemanın eğitim alanında bir araç olarak kullanımı, özellikle özel gereksinimli bireylerin eğitimi açısından büyük bir potansiyel barındırmaktadır. Görsel ve işitsel unsurların bir arada sunulması, öğrenmeyi desteklemekle kalmayıp soyut kavramların somutlaştırılmasını ve bireylerin öğrenme süreçlerine aktif katılımını sağlamaktadır. Türkiye’de sinemanın özel eğitimde kullanımını üzerine yapılan sınırlı sayıdaki araştırmalar, bu yöntemin bireysel öğrenme hızına uyum sağlama, dikkat çekici materyallerle öğrenme motivasyonunu artırma ve öğrencilerin sosyal, duygusal ve iletişimsel becerilerini geliştirme noktasında bazı avantajlar sunduğunu ortaya koymaktadır.

Yapılan çalışmalar, sinemanın özel eğitim alanındaki farklı uygulama biçimlerini incelemiştir. Örneğin, otizm spektrum bozukluğu (OSB) olan bireylere yönelik kısa filmler aracılığıyla sosyal beceri eğitiminin etkileri değerlendirilmiştir (Kara & Şahin, 2020). Bu çalışmada, kısa filmlerin bireylerin sosyal etkileşim ve iletişim becerilerini geliştirmede etkili olduğu tespit edilmiştir. Benzer şekilde, sinema filmleriyle empati eğitiminin özel gereksinimli bireylerde duygusal farkındalık oluşturduğu ve olumlu davranış değişikliklerine katkıda bulunduğu vurgulanmıştır (Yılmaz, 2018, 27-43).

Dil ve iletişim becerilerinin geliştirilmesine yönelik çalışmalarda da sinemanın etkili bir araç olduğu görülmektedir. İşitme engelli bireylerle yaptığı çalışmada altyazılı filmlerin kelime dağarcığını genişletme ve iletişim becerilerini artırma noktasında etkili olduğunu ortaya koymuştur. Öğrenme güçlüğü yaşayan bireyler üzerinde yapılan çalışmalar ise, animasyon filmlerinin öğrenme süreçlerini desteklediğini ve kavram öğretimini kolaylaştırdığını ifade etmiştir. Animasyonların renkli ve dikkat çekici yapısının öğrencilerin motivasyonunu artırdığı belirtilmiştir. (Demir & Korkmaz, 2021, 101-118). Bununla birlikte, Tür-

kiye’de sinemanın özel eğitimde kullanımını engelleyen bazı sınırlılıklar bulunmaktadır. Öğretmenlerin sinema materyallerini etkin bir şekilde kullanma konusundaki yeterliliklerinin sınırlı olması, özel eğitim kurumlarındaki teknolojik altyapı eksiklikleri ve yerli, eğitime uygun film materyallerinin sınırlı olması bu alanın gelişimini zorlaştırmaktadır. Sinemanın özel eğitimde daha etkili bir şekilde kullanılabilmesi için öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitimlerin artırılması, Türkiye’ye özgü kültürel ve pedagojik içerik barındıran materyallerin üretilmesi ve özel eğitim okullarında teknolojik altyapının iyileştirilmesi gerekmektedir.

Sinema ve Öğrenme Süreci

Sinema, yirminci yüzyılın başından itibaren yalnızca bir eğlence aracı olarak değil, aynı zamanda eğitsel potansiyeli yüksek bir araç olarak değerlendirilmeye başlanmıştır. Görsel-işitsel öğelerin bir araya geldiği bu güçlü medya, öğrenme sürecinde soyut kavramları somutlaştırarak öğrencilerin kavramsal anlamlandırmalarını destekler. Özellikle çocuklar ve gençler için karmaşık bilgilerin aktarımında sinemanın anlatı gücü, öğrenme sürecini hem daha etkili hem de daha ilgi çekici hale getirir (Dewey, 2010, 65).

Sinema öğrenme sürecine entegre edildiğinde öğrencilerin analitik düşünme, problem çözme, empati kurma gibi becerilerinin gelişimine katkı sağlar. Sinema, görsel-işitsel bir deneyim olarak çoklu duylara hitap eder ve bilgiyi daha kalıcı hale getirir (Heinich, Molenda & Russell, 1999, 72). Sinemanın anlatsal yapısı ve karakter gelişimleri sayesinde izleyici, olaylar arasında sebep-sonuç ilişkisi kurarak eleştirel düşünme becerisini geliştirme imkânı bulur. Bu anlamda sinema, öğrencilerin yaşam becerilerini geliştirmesinde önemli bir rol üstlenir. Çeşitli araştırmalar görsel-işitsel materyallerin öğrenme sürecindeki etkisini vurgulamakta ve bu materyallerin hafızayı güçlendirdiğini göstermektedir. İnsanlar, yalnızca okuma yoluyla elde edilen bilgilere kıyasla, görsel ve işitsel olarak desteklenmiş bilgileri daha uzun süre hatırlama eğilimindedir (Mayer, 2001, 113). Özellikle soyut kavramların öğrenilmesi sürecinde bu durum büyük bir avantaj sağlar. Örneğin, karmaşık sosyal ya da bilimsel olayları konu alan filmler, izleyicinin olaylar arasındaki ilişkileri görsel olarak takip et-

mesini sağlayarak bilgiyi daha anlaşılır hale getirir. Sinema, izleyiciye farklı bakış açılarını tanıma ve başkalarının duygularını anlama fırsatı sunarak empati kurma yeteneğini de geliştiren bir araçtır (Smith, 2007, 22; Smith, 2015).

Öğrencilerin gelişim süreçlerinde duygusal zekâlarının artırılması, onların sosyal çevreleriyle sağlıklı ilişkiler kurmalarına olanak tanır. Sinema, farklı kültürel, sosyoekonomik veya etnik gruplardan karakterleri tanıtarak öğrencilerin çok kültürlülük ve sosyal farkındalık konularında gelişim göstermesine katkı sağlar. Öğrenciler, filmler aracılığıyla başkalarının yaşam koşullarını deneyimleyerek toplumsal olaylar karşısında duyarlı hale gelir ve daha geniş bir perspektif kazanır (McLuhan, 1994, 129). Soyut kavramların öğrenilmesi, özellikle çocuklar için karmaşık bir süreçtir. Sinema, bilgiyi görselleştirerek ve somutlaştırarak öğrenmeyi kolaylaştırır; bu özellikle bilim ve tarih gibi derslerde oldukça etkilidir. Örneğin, tarihi bir olayı konu alan bir film, yalnızca olayların kronolojisini değil, o dönemin sosyo-kültürel yapısını da anlamaya katkı sağlar. Bu tür görsel anlatımlar, öğrencinin zihninde güçlü bir bağlam oluşturarak bilgiyi anlamlandırmasına yardımcı olur (Burke & Ornstein, 2009, 89). Sinema, öğrencilere sunulan olay örgüsü ve karakter analizleri yoluyla eleştirel düşünme becerilerini destekleyebilir. Filmler, öğrencilere alternatif bakış açıları sunarak olayları çok boyutlu değerlendirme fırsatı tanır. Öğrenciler, film karakterlerinin motivasyonlarını sorgulayarak ve olayların sonuçlarını analiz ederek sebep-sonuç ilişkilerini anlama konusunda gelişirler. Bu tür analizler, eleştirel bakış açısının geliştirilmesi için önemli bir araç olarak kullanılabilir (Branston & Stafford, 2006, 35).

Sinemanın Özel Eğitimdeki Kullanım Alanları

Sinema, eğitimde çeşitli alanlarda kullanılacak güçlü bir araçtır ve özel eğitimdeki rolü giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Özellikle duygusal farkındalık ve empati gelişimi, özel eğitim öğrencilerinin sosyal ve duygusal becerilerinin güçlendirilmesinde önemli bir yere sahiptir. Sinemanın görsel ve işitsel yapısı, öğrencilerin duygusal deneyimlerini daha somut ve anlaşılır bir şekilde anlamalarına olanak tanır. Bu bağlamda, film karakterlerinin yaşadığı duygusal deneyimler, öğrencilerin empati kurma ve başkalarının duygularını anlama becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir.

Duygusal Farkındalık ve Empati Gelişimi

Sinema, insanların duygusal farkındalık ve empati geliştirme süreçlerinde etkili bir araç olarak kullanılmaktadır. Özellikle özel eğitim öğrencileri için, film ve diğer görsel-işitsel materyaller, başkalarının duygusal deneyimlerini anlamalarına yardımcı olabilir. Film karakterlerinin duygusal yolculukları, izleyicilere çeşitli duyguların nasıl deneyimlendiği ve ifade edildiği konusunda derinlemesine bir anlayış sunar. Bu bağlamda, sinema, empati gelişimi için güçlü bir öğrenme aracı olarak değerlendirilmektedir. Filmdeki karakterlerin duygu durumlarını gözlemlemek, öğrencilere başkalarının hislerine dair bilgi verirken, onların sosyal bağlar kurma yeteneklerini de artırabilir (Rimland, 2014, 105; Baron-Cohen, 2006, 42). Sinemada duygusal deneyimlerin somutlaştırılması, bireylerin kendi duygusal dünyalarını keşfetmelerine yardımcı olabilir ve sosyal ilişkilerini daha etkili bir şekilde yönetmelerine katkı sağlayabilir. Film karakterleri, bazen aşırı duygusal tepkiler sergileyebilirken, bazen de daha sakin ve kontrollü duygusal tepkiler gösterirler. Bu tür duygusal çeşitlilik, izleyicinin, duygusal yanıtların nasıl şekillendiğini ve belirli durumlarda hangi tepkilerin uygun olabileceğini anlamasına olanak tanır. Özel eğitimde sinemanın bu şekilde kullanılması, öğrencilerin farklı duygusal durumlara uygun tepki verme becerilerini geliştirmelerini sağlar.

Sosyal Beceri Eğitimi

Sosyal beceri eğitimi, bireylerin toplumsal etkileşimlerde sağlıklı ilişkiler kurmalarını ve etkili iletişim becerileri geliştirmelerini amaçlayan önemli bir eğitim alanıdır (Gresham, 2015, s. 213). Bu alanda sinema, sosyal beceri eğitiminde bir araç olarak kullanılabilir. Film karakterlerinin yaşadığı sosyal etkileşimler, izleyicilere başkalarının duygusal ve sosyal durumlarını gözleme fırsatı sunar. Bu gözlemler, bireylerin başkalarının duygularına nasıl tepki vereceklerini öğrenmelerine yardımcı olabilmektedir. Karakterlerin yaşadığı sosyal deneyimler ve duygusal süreçler, öğrencilerin empati ve duygusal farkındalık kazanmalarına olanak sağlar. Empati, başkalarının duygularını anlamak ve bu duygulara uygun bir şekilde tepki vermek olarak tanımlanır. Film izlemek, izleyicilere farklı duygusal durumları gözleme imkânı sunar. Bu gözlemler, bireylerin empatik bir anlayış geliştirmelerine katkı sağlar. Film ka-

rakterlerinin çeşitli duygusal durumlarla başa çıkma şekilleri, öğrencilerin başkalarına duyarlı bir şekilde yaklaşmalarını öğretebilmektedir. Bu da, onların sosyal becerilerini güçlendirmekte ve toplumsal etkileşimlerde daha başarılı olmalarını sağlamaktadır (Johnson, 2014, 102-115; Gray, 2015, 56). Film izlemek, öğrencilerin sosyal etkileşimlerde doğru davranışları öğrenmelerine yardımcı olabilmektedir. Örneğin, bir karakterin başkalarına yardım etmesi, öğrencilere yardımseverlik ve işbirliği yapma gibi sosyal becerileri öğretir. Ayrıca, filmdeki sosyal durumları tartışmak, öğrencilerin bu durumlarla karşılaştıklarında nasıl tepki vermeleri gerektiğini anlamalarını sağlar (Lee & Daniels, 2019, 147-152). Film karakterlerinin yaşadığı sosyal etkileşimleri analiz etmek, öğrencilerin sosyal becerilerini güçlendirmelerini ve öğrendikleri davranışları günlük yaşamlarına entegre etmelerini kolaylaştırır (Mitchell, 2017, 89)

Görsel, İşitsel ve Duyusal Gelişim

Sinema, görsel ve işitsel unsurların bir araya gelmesiyle, insan beyninin duygusal uyarılara verdiği tepkileri harekete geçiren güçlü bir sanat formudur. Görsel imgeler ve işitsel unsurların birleşimi, bireyin bilişsel süreçlerini desteklemekle kalmaz; aynı zamanda duygusal deneyimlerini zenginleştirir ve empati geliştirme becerilerini teşvik eder. Bu nedenle, sinema, bireylerin bilişsel ve duygusal gelişiminde önemli bir rol oynar.

Görsel içeriklerin beyindeki etkisi, özellikle hafıza ve algılama süreçlerinde kendini gösterir. Sinemanın görselliği, bireyin dikkatini çekerek, öğrenme ve bilgi işlemeye yönelik yeni yollar sunar (Anderson, 1996, 34-36). Örneğin, sinemada kullanılan ışıklandırma teknikleri ve kompozisyonlar, izleyicinin dikkatini belirli bir noktaya yönlendirebilir, böylece algı süreçlerini yoğunlaştırır (Hughes, 2010, 214). İşitsel öğeler ise, duygusal bir bağlam oluşturmanın yanı sıra duygusal yankı uyandırır (Miller, 2016, 59; Gray, 2015, s. 56). Film müzikleri ve ses efektleri, bireyin duygu durumunu etkileyerek izleyicinin anlayışına daha derin bir şekilde bağlanmasını sağlar (Boltz, 2001, 427-429). Duyusal gelişim açısından da sinema, bireyin çevresindeki dünyayı algılama biçimini dönüştürür. Örneğin, doğanın sinemada işlenişi, bireyin çevreye karşı duyarlılığını artırabilirken, insan ilişkilerine dair sunulan anlatılar, sosyal becerilerin gelişimine katkıda bulunabilir (Nichols, 2010, 58-61). Aynı zamanda sinema, empati geliştirme potansiyeline sahiptir.

Sinemanın Eğitimde Görsel-İşitsel, Eleştirel ve Duyusal Gelişime Katkısı

Sinema, bireylerin görsel ve işitsel duyusal gelişiminden eleştirel düşünme ve sosyal becerilerin geliştirilmesine kadar, özel eğitimde çok boyutlu bir eğitim aracı olarak öne çıkmaktadır. Özel eğitim gereksinimi olan bireyler, sosyal ipuçlarını anlamada, empati geliştirmede ve çevresel uyaranları algılamada çeşitli zorluklarla karşılaşabilirler. Bu noktada, sinema, bireylerin yalnızca öğrenme kapasitelerini artırmakla kalmaz, aynı zamanda onların duygusal ve bilişsel gelişimlerine de katkı sağlar. Görsel-işitsel zenginlik, duygusal anlatım ve yaratıcı hikâye anlatımı gibi unsurlar sinemayı güçlü bir araç haline getirir. Bu bölümde, sinemanın özel eğitim bağlamında görsel-işitsel duyusal gelişimi destekleyen etkileri, eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerindeki rolü ile bireylerin sosyal etkileşim kapasitesine olan katkıları akademik bir perspektifle ele alınacaktır.

Özel eğitimde bireylerin çevresel uyaranları algılayabilmesi, görsel-işitsel duyusal gelişimin desteklenmesiyle mümkündür. Görsel duyusal gelişim, bireylerin çevrelerindeki nesnelere, şekilleri, renkleri ve hareketleri anlamlandırma becerisi olarak tanımlanabilir (Bruner, 1996, 85). Bu bağlamda, sinema, bireylerin çevresel uyaranları organize bir şekilde işlemelerine olanak sağlar. Özellikle yüz ifadelerini anlamlandırma, beden dilini analiz etme ve görsel ipuçlarıyla olay örgülerini takip etme süreçlerinde filmler, bireyler için güçlü bir öğrenme ortamı sunar (Baker, 2016, 133; Baker, James, & Searle, Sarah, 2019). Örneğin, animasyon filmleri, bireylerin hem renk ve hareket algısını geliştirmede hem de olaylar arasındaki neden-sonuç ilişkilerini kavramada etkili bir araç olabilir (Maltby, Day & Macaskill, 2017, 214). İşitsel duyusal gelişim ise bireylerin sesleri tanıma, ayırt etme ve anlamlandırma kapasitelerini ifade eder. Sinema, ses efektleri, diyaloglar ve müziklerle bireylerin işitsel algılarını güçlendirme imkânı sunar (Altman, 1992, 47). Örneğin, bir karakterin ses tonundaki değişiklikler, bireylerin duygusal bağlamı anlamalarına katkı sağlayabilir (Zillmann, 1996, s. 134). Ayrıca, dramatik sahnelerde kullanılan arka plan müzikleri, bireylerin duygusal tepkiler geliştirmesine ve empati kurmasına yardımcı olabilir. Bu bağlamda, sinema, bireylerin hem görsel hem de işitsel duyusal algılarını aynı anda harekete geçirerek çoklu öğrenme ortamı yaratır.

Eleştirel düşünme, bireylerin bilgiyi analiz etme, değerlendirme ve sorulama becerileridir (Paul & Elder, 2002, 34). Özel eğitimde bireylerin eleştirel düşünme becerilerinin desteklenmesi, onların çevresel uyaranlara daha bilinçli ve analitik yaklaşımlar geliştirmesini sağlar (Fisher, 2011, 98). Sinema, bireylerin eleştirel düşünme kapasitelerini geliştirmek için ideal bir ortam sunar. Örneğin, filmlerdeki karakterlerin karar verme süreçlerini analiz etmek, bireylerin kendi yaşamlarında da benzer durumları değerlendirmelerine olanak tanır. Filmlerdeki olay örgüsü ve karakterlerin karşılaştıkları sorunların çözüme kavuşturulması, bireylerin problem çözme becerilerini geliştirmede etkili bir yöntemdir. Bandura'nın Sosyal Öğrenme Teorisi'ne göre, bireyler modelleme yoluyla öğrenir ve bu bağlamda filmler, bireyler için model oluşturacak çok sayıda hikâye sunar (Bandura, 1986, 47). Örneğin, bir karakterin zorlu bir durumla başa çıkarken kullandığı stratejiler, bireylerin kendi yaşamlarındaki zorluklara yaklaşım biçimlerini etkileyebilir.

Film analizine dayalı öğrenme yöntemleri, bireylerin eleştirel düşünme becerilerini desteklerken, onların yaratıcı ve farklı bakış açıları geliştirmelerine de katkıda bulunur. Sinemada farklı kültürlerin, perspektiflerin ve yaşam biçimlerinin sunulması, bireylerin olaylara farklı açılardan yaklaşma becerilerini geliştirir (Lunsford & Ruszkiewicz, 2013, 56). Sosyal etkileşim, bireylerin toplumsal bağlamlarda etkili bir şekilde iletişim kurmalarını ve sosyal ipuçlarını anlamlandırmalarını gerektirir (Elias, 2001, 79). Filmlerdeki karakterlerin ilişkilerini gözlemlemek, bireylerin empati geliştirme kapasitelerine katkıda bulunur. Örneğin, dramatik sahnelerde karakterlerin yaşadığı duygusal çatışmalar, bireylerin farklı bakış açılarını anlamalarına yardımcı olabilir. Bireylerin empati geliştirme süreçlerinde sinema, yalnızca duygusal farkındalık yaratmakla kalmaz, aynı zamanda bireylerin toplumsal olayları daha geniş bir bağlamda anlamalarını sağlar (Hoffman, 2000, 45). Örneğin, sosyal sınıf farklılıklarını veya kültürel çatışmaları ele alan filmler, bireylerin toplumsal dinamiklere dair farkındalık geliştirmelerine olanak tanır (Bordwell & Thompson, 2013, 95). Sinemanın eğitimdeki çok boyutlu etkileri, yalnızca bireysel öğrenmeyi değil, aynı zamanda bireylerin toplumsal etkileşimlerini de destekleyen bir öğrenme ortamı sunar. Filmler, bireylerin duygusal ve bilişsel becerilerini geliştirmekle birlikte, onların yaratıcı düşünme ve farklı perspektifler geliştirme kapasitelerine

de katkı sağlar. Sinema, bireylerin kendilerini ifade etmelerini, çevrelerini anlamlandırmalarını ve toplumsal bağlamda etkili bir şekilde var olmalarını destekler (Baker, 2013, 45; Torrance, 2010, 113). Bu bağlamda, sinema, özel eğitimde yalnızca bir eğitim aracı değil, aynı zamanda bireylerin bireysel ve toplumsal gelişimlerini destekleyen bir platformdur (Greene & Clawson, 2006, 58).

Sinema, eğitimde öğrenme süreçlerini desteklemek için güçlü bir araç olarak kabul edilse de bazı zorluklar da taşımaktadır. Bu zorluklar, özellikle duyuşal hassasiyetleri yüksek olan bireyler ve farklı öğrenme ihtiyaçlarına sahip öğrenciler için daha belirgin hale gelebilmektedir. Sinema, özellikle görsel ve işitsel uyaranların yoğun olduğu bir deneyim sunar; ancak bu uyaranlar, bazı öğrenciler için stres ve kaygı yaratabilir. Örneğin, film izlerken karşılaşılan hızlı sahne geçişleri, parlak ışıklar ve yüksek ses seviyeleri, duyuşal hassasiyeti olan bireylerde olumsuz bir etki oluşturabilir (Tobin & McInnes, 2015, s. 133). Bir başka husus, sinemanın sağladığı dikkat ve odaklanma gereksimi bir noktadan sonra dağılabilmektedir. Bu bağlamda, film izleme süreci, dikkat ve odaklanmayı teşvik edici bir şekilde yönetilmelidir. Ayrıca, filmin uzunluğu ve içerdiği detaylar dikkate alınmalıdır. (Wilson, 2018, 67). Bir diğer sınırlama, sinemada gösterilen durumların öğrencilerin günlük yaşamlarında nasıl uygulanacağına dair bir zorluk olarak karşımıza çıkmaktadır (Green & Roberts 2020, 58). Filmdeki karakterlerin duyuşal deneyimlerini ve sosyal etkileşimlerini gözlemlemek, öğrencilerin benzer durumları gerçek hayatta yaşadıklarında aynı şekilde tepki göstermelerini sağlamamaktadır (Dawson & Guare, 2013, 89). Bu nedenle, film izleme deneyimlerinin ardından öğrencilerin öğrendikleri becerileri günlük yaşamda nasıl uygulayabileceklerine dair rehberlik edilmesi gerekmektedir (Miller, & Jones, 2019, 50).

Sinema Yoluyla Desteklenebilecek Eğitim Programları

Eğitimde sinemanın kullanımının verimli olabilmesi için doğru bir şekilde yapılandırılmış eğitim programları ile desteklenmesi gerekmektedir. Bu tür programlar, sinemanın öğrencilere sunduğu görsel ve işitsel öğeleri, eğitimsel hedeflere ulaşmak için etkin bir şekilde kullanmayı amaçlamaktadır. Sinemanın sosyal beceri eğitimi, duyuşal farkındalık, empati geliştirme gibi farklı alanlarda nasıl faydalı olabileceği, özel eğitimdeki programlara nasıl entegre

edilebileceği ve bu süreçlerin nasıl planlanması gerektiği bu bölümde ele alınmakta.

Sosyal beceri eğitimi kapsamında, öğrencilerin doğru sosyal davranışları öğrenmeleri ve bu davranışları günlük yaşamda uygulamaları hedeflenir. Video modelleme yöntemi, bu süreci destekleyen güçlü bir araçtır. Bu yöntemde, bir film karakterinin sosyal bir durumu nasıl ele aldığı, doğru sosyal tepkileri nasıl verdiği veya hatalı davranışları nasıl düzelttiği izletilerek öğrencilere model gösterilir (Mechling, 2007, 45-51). Bu süreçte, öğrenciler filmdeki karakterlerin sosyal etkileşimlerini gözlemleyerek, benzer durumlarda ne yapmaları gerektiğini öğrenebilirler. Örneğin, filmdeki bir karakterin başkalarıyla düzgün bir şekilde iletişim kurması veya yardım istemesi gibi durumlar, öğrencilerin sosyal becerilerini geliştirebilir. Ayrıca, sinemadaki karakterler aracılığıyla öğrenciler, farklı sosyal durumları güvenli bir ortamda gözlemleyebilirler. Bu durum, öğrencilerin sosyal becerileri gerçek hayatta uygulamadan önce çeşitli sosyal durumları deneyimlemelerine olanak tanır.

Duygusal farkındalık, bireylerin kendi duygularını tanıma, başkalarının duygularını anlama ve uygun tepkiler verme becerilerini geliştirmeleri açısından kritik bir öneme sahiptir. Sinema, bu bağlamda etkili bir eğitim aracı olarak değerlendirilebilmektedir. Film karakterlerinin duygusal durumları, izleyicilerin duygu tanıma yetilerini geliştirmelerine ve başkalarının duygusal durumlarına empati ile yaklaşmalarına katkı sağlayabilir (Baron-Cohen, 2002, s. 74). Duygusal farkındalık eğitimi, film izleme sürecinin ardından gerçekleştirilen tartışmalarla desteklenebilir. Öğrencilerin, filmdeki karakterlerin hissettikleri duygular ve bu duygulara verdikleri tepkiler üzerine yönlendirici sorular aracılığıyla düşünmeleri sağlanabilir. Örneğin, "Karakter bu sahnede hangi duyguyu deneyimlemektedir?" veya "Benzer bir duyguyu daha önce yaşadınız mı? Nasıl bir tepki verdiniz?" gibi sorular, öğrencilerin kendi duygusal deneyimlerini ifade etmelerine ve duygusal farkındalıklarını pekiştirmelerine yardımcı olabilir.

Empati, bireylerin başkalarının duygularını anlama ve bu duygulara uygun şekilde tepki verme yetisidir. Film karakterlerinin yaşadığı duygusal süreçleri gözlemlemek ve bu karakterlerle özdeşim kurmak, öğrencilerin başka-

larının duygusal deneyimlerini daha derinlemesine kavramalarına katkı sağlayabilir (Hoffman, 2000, s. 152). Öğrenciler, bir filmdeki karakterin sevinç, üzüntü veya öfke gibi duygularını deneyimlediklerinde, bu tür duygusal durumlarla nasıl başa çıkabileceklerini ve başkalarına nasıl destek olabileceklerini öğrenme fırsatı elde ederler. Ayrıca, sinema aracılığıyla öğrenciler, karşılaştıkları zorluklara yönelik alternatif çözüm yollarını gözlemleyerek farklı perspektifler geliştirebilir. Bu tür deneyimler, öğrencilerin empatik tepkiler oluşturmalarına ve başkalarına yönelik daha anlayışlı ve destekleyici tutumlar sergilemesine katkıda bulunur. Bu bağlamda, sinemanın empati gelişimini destekleyen bir araç olabilmesi için, öğrencilerin filmdeki karakterlerle güçlü bir bağ kurmaları ve karakterlerin duygusal deneyimlerini içselleştirmeleri büyük önem taşımaktadır.

Vygotsky, Bandura ve Gardner'ın Teorisi Üzerinden Sinemanın Eğitsel Potansiyelinin Değerlendirilmesi

Sinemanın eğitsel potansiyeli, özellikle özel eğitimdeki kullanımı açısından çeşitli teorik yaklaşımlar ışığında anlam kazanır. Vygotsky'nin Sosyal Gelişim Teorisi, Bandura'nın Sosyal Öğrenme Teorisi ve Gardner'ın Çoklu Zekâ Teorisi, sinemanın özel eğitimde nasıl etkili bir araç olabileceğine dair farklı perspektifler sunmaktadır. Bu teorilerin her biri, sinemanın eğitsel bir araç olarak nasıl kullanılabilmesine dair temel ilkeler ve uygulamalar geliştirmektedir.

Vygotsky'nin Sosyal Gelişim Teorisi, öğrenmenin sosyal etkileşimler yoluyla gerçekleştiğini ve bireylerin gelişimlerinin, daha bilgili bireylerle etkileşim kurarak daha ileri düzeylere taşındığını öne sürer. Vygotsky'ye göre, öğrenme, sosyal bir bağlamda, daha geniş bir kültürel çerçevede şekillenir (Vygotsky, 1978, s. 57-60). Bu bağlamda sinema, öğrenme süreçlerine katılmak için güçlü bir araç sunar. Sinema, bireylerin sosyal etkileşimleri ve kültürel bağlamları gözlemlemelerine olanak tanır. Sinemadaki karakterler arasındaki ilişkiler ve toplumsal bağlamlar, izleyicilerin empati geliştirmelerine, sosyal beceriler kazanmalarına ve diğer bireylerle etkileşime girerken daha bilinçli olmalarına yardımcı olabilir. Vygotsky'nin "Yakınsal Gelişim Alanı" (ZPD) kavramı, sinemanın bu tür sosyal ve bilişsel becerileri geliştirme konusunda nasıl kullanılabilmesine dair bir çerçeve sunmaktadır. Sinemadaki dramatik yapılar ve karakterler arasındaki etkileşimler, özel gereksinimli bireylerin bu "Yakınsal Gelişim

Alanı" içinde desteklenerek öğrenme süreçlerine katılmalarını sağlar (Daniels, 2001, s. 45-48).

Albert Bandura'nın Sosyal Öğrenme Teorisi, öğrenmenin gözlem ve modelleme yoluyla gerçekleştiğini savunur (Bandura, 1986, s. 124-128). Bu teoriye göre, bireyler, çevrelerinden gördükleri davranışları gözlemleyerek ve bu davranışları taklit ederek öğrenirler. Sinema, modelleme için zengin bir kaynak sunar; çünkü sinemadaki karakterler, izleyiciler için davranışsal örnekler oluşturur. Bandura'nın Sosyal Öğrenme Teorisi, sinema filmlerindeki karakterlerin davranışlarının taklit edilmesiyle, izleyicilerin bu davranışları içselleştirmelerini sağlar. Sinemanın görsel ve işitsel yapısı, gözlem yoluyla öğrenmeyi pekiştirir. Örneğin, sosyal beceri gelişimini hedefleyen filmler, öğrencilerin empati, ikili ilişkiler ve duygusal düzenleme gibi sosyal beceriler kazanmalarına yardımcı olabilir (Zimmerman, 2000, s. 84-86). Bandura'nın modelleme ve pekiştirme kavramları, sinemanın özel eğitimde nasıl işlevsel bir araç olarak kullanılabileceğini gösterir.

Howard Gardner'ın Çoklu Zekâ Teorisi, bireylerin farklı türde zekâlara sahip olduklarını ve bu zekâların öğretim süreçlerinde dikkate alınması gerektiğini savunur (Gardner, 1983, s. 61-64). Gardner, zekâyı yalnızca matematiksel ve dilsel yeteneklerle sınırlamayı reddeder ve bedensel-kinestetik, müziksel, görsel-uzamsal, kişilerarası ve içsel zekâ gibi farklı alanlara ayırır. Sinema, görsel-uzamsal zekâyı hitap eden bir medya biçimi olarak, bu tür zekâları olan bireylerin öğrenme süreçlerini destekleyebilir. Sinemanın görsel ve işitsel bileşenleri, bu tür zekâları aktif olarak kullanmaya yönelik fırsatlar sunar. Ayrıca, sinemadaki duygusal ifadeler ve karakterlerin içsel çatışmaları, içsel zekâyı hitap eder ve bireylerin kendi duygusal durumlarını anlamalarına yardımcı olur. Özellikle özel eğitimde, öğrencilerin öğrenme stillerine hitap eden sinema filmleri, bilişsel süreçleri desteklemede etkili olabilir. Sinema, öğrencilerin sadece akademik bilgi edinmelerini değil, aynı zamanda duygusal zekâlarını ve sosyal becerilerini de geliştirmelerini sağlar. Gardner'ın teorisi, sinemanın bireysel öğrenme tarzlarını teşvik etmek için nasıl bir araç olabileceğine dair önemli bir perspektif sunar.

Öneriler

Özel eğitimde sinemanın eğitsel potansiyelini verimli şekilde kullanmak için öğretmenler ve akademik araştırmacılar için birkaç öneri sunulabilir. Bu öneriler, sinemanın teorik temellerine dayalı olarak özel eğitimde sosyal, duygusal ve bilişsel becerilerin geliştirilmesine katkı sağlamak amacıyla pratik ve etkili stratejiler geliştirmeye yöneliktir.

Öğrencilerin sosyal becerilerini geliştirmek için sinema filmlerinin sınıf içinde izlenmesi faydalı olabilir. Ancak, sadece film izlemek yeterli olmayacaktır. İzlenen filmler üzerine öğretmenler, öğrencilerle birlikte geri bildirim oturumları düzenlemelidir. Vygotsky'nin Sosyal Gelişim Teorisi doğrultusunda, öğrenciler arasındaki etkileşimi artırmak, öğrenme süreçlerini destekleyecektir. Öğrenciler filmdeki karakterlerin davranışlarını tartışarak, bu davranışların olumlu ya da olumsuz yönlerini değerlendirebilir ve kendi yaşamlarında nasıl uygulayabileceklerini keşfedebilirler.

Gardner'ın Çoklu Zekâ Teorisi, öğrencilerin farklı öğrenme stillerine hitap eden öğretim yöntemlerinin geliştirilmesini savunur. Sinema, özellikle görsel-uzamsal ve müziksel zekâ alanlarına hitap eden zengin bir araçtır. Bu bağlamda, sinema filmlerinin izlenmesi sonrasında, öğrencilere çeşitli yaratıcı görevler verilebilir. Örneğin, filmdeki bir sahnenin yeniden canlandırılması, öğrencilere bedensel-kinestetik zekâlarını kullanma fırsatı tanıyacaktır. Ayrıca, sinema filmiyle ilgili yapılan bir müzik veya görsel proje, müziksel ve görsel zekâyaya yönelik bir eğitim deneyimi sunar.

Bandura'nın Sosyal Öğrenme Teorisi, modelleme ve gözlem yoluyla öğrenmenin önemini vurgular. Bu bağlamda, öğretmenlerin ve öğrencilerin sinema filmlerinden örnek karakterleri modelleyerek sosyal beceriler kazanmaları sağlanabilir. Öğrenciler, filmdeki karakterlerin davranışlarını gözlemleyerek bu davranışları kendi yaşamlarında uygulamaya çalışabilirler. Öğretmenler, filmdeki karakterlerin olumlu davranışlarını vurgulayarak öğrencilerinin bu tür davranışları modellemelerine yardımcı olabilir. Ayrıca, öğretmenler filmdeki sosyal etkileşimleri analiz ederek, öğrencilerine sosyal beceriler hakkında rehberlik edebilir.

Sinemanın, öğrencilerin duygusal zekâlarını geliştirmeleri ve empati kurabilmeleri için kullanılması önemlidir. Öğretmenler, duygusal zekâyı geliştiren

temalara sahip filmleri tercih etmelidir. Filmdeki karakterlerin duygusal durumları üzerine tartışmalar yapılabilir, bu da öğrencilerin empati duygularını geliştirmelerine yardımcı olacaktır. Ayrıca, öğrenciler filmdeki karakterlerin motivasyonlarını ve içsel çatışmalarını anlamaya çalışarak kendi duygusal zekâlarını geliştirebilirler. Özellikle özel gereksinimli öğrenciler için duygusal farkındalık kazanmak, sosyal etkileşimleri ve kişisel ilişkileri güçlendirebilir.

Teknoloji destekli öğrenme, özel eğitimde daha fazla yer bulmaktadır. Özellikle artırılmış gerçeklik (AR) ve dijital öğrenme araçları, sinemanın eğitsel potansiyelini daha etkili bir şekilde kullanmak için entegre edilebilir. AR teknolojisi, öğrencilerin film sahnelerindeki dünyayı daha interaktif bir şekilde keşfetmelerine olanak tanır. Bu, öğrencilerin dikkatlerini toplamasına yardımcı olabilir ve öğrenme süreçlerine aktif katılım sağlamalarına imkân verir. Ayrıca, öğrenciler filmdeki sahneleri dijital araçlarla manipüle edebilir ve kendi öğrenme deneyimlerini yaratabilirler.

Öğretmenlerin sinemanın eğitsel potansiyelini en verimli şekilde kullanabilmesi için, bu konuda eğitim almaları gerekmektedir. Akademik araştırmalar ve teorik çerçeveler doğrultusunda, öğretmenlere yönelik seminerler ve atölye çalışmaları düzenlenebilir. Bu eğitimlerde, öğretmenler sinemayı nasıl etkili bir öğretim aracı olarak kullanabilecekleri konusunda bilgilendirilmeli ve pratik yöntemler sunulmalıdır. Ayrıca, öğretmenlerin sinemayı kullanırken öğrencilere nasıl rehberlik edebileceklerini ve film sonrası tartışmaların nasıl yönlendirileceğini öğrenmeleri önemlidir.

Sinema ve eğitim alanındaki uygulamalı çalışmaların kapsamı genişletilmelidir. Akademik araştırmacılar, sinemanın farklı özel eğitim alanlarında nasıl etkili bir araç olabileceğini daha ayrıntılı bir şekilde incelemelidir. Ayrıca, sinemanın özel gereksinimli bireyler üzerindeki etkilerini analiz etmek için kapsamlı deneysel çalışmalar yapılmalıdır. Bu araştırmalar, öğretmenlere sinemanın hangi yöntemlerle, hangi öğrenci gruplarında daha verimli olabileceğine dair daha somut veriler sunabilir.

Bulgular ve Tartışma

Bu çalışmada, sinemanın özel eğitimde Sosyal Öğrenme Teorisi ve görsel öğrenme perspektifleri çerçevesinde nasıl bir eğitim aracı olarak kullanılacağı incelenmiştir. Elde edilen bulgular, sinemanın özel eğitim gereksinimleri

olan öğrenciler için önemli bir gelişim aracı olabileceğini göstermektedir. Sinema, öğrencilerin hem sosyal becerilerini hem de bilişsel süreçlerini güçlendirmeye yönelik bir platform sunmaktadır.

Bandura'nın Sosyal Öğrenme Teorisi temelinde değerlendirildiğinde, öğrencilerin sinema aracılığıyla gözlemleyerek öğrenebilecekleri sonucuna ulaşılmıştır. Film karakterlerinin davranışlarını, duygusal tepkilerini ve sosyal etkileşimlerini izleyen öğrenciler, başkalarının tepkilerini gözleme yoluyla sosyal normları öğrenebilmekte ve sosyal durumlara uygun tepkiler geliştirebilmektedir (Bandura, 1977, 22-35).

Görsel Öğrenme Teorisi açısından sinemanın sunduğu görsel uyaranlar, bilgiyi görsel yollarla işleyerek öğrenmeye yatkın olan öğrenciler için etkili bir eğitim aracı olarak değerlendirilmektedir (Mayer, 2001, 44-58). Görsel öğrenmeye yönelik kuramlar, bireylerin karmaşık bilgi ve kavramları görsel materyallerle daha hızlı anlamlandırabileceğini öne sürmektedir. Sinema, öğrencilerin hem işitsel hem de görsel uyaranları eşzamanlı olarak deneyimlemelerine olanak sağlayarak, bilginin bütünsel bir şekilde işlenmesine katkıda bulunur. Örneğin, dramatik sahnelerde kullanılan müzik ve ışıklandırma gibi görsel-ışitsel unsurlar, öğrencilerin olayların duygusal boyutunu daha iyi kavramasına ve karakterlerin içinde bulunduğu durumu anlamasına yardımcı olabilir (Silver & Ferrara, 2019, 64-66). Ayrıca bulgular, sinemanın eleştirel düşünme becerilerini geliştirmeye katkı sağladığını göstermektedir. Filmlerdeki karakterlerin yaşadığı çatışmalar ve karar verme süreçleri, öğrencilerin bu durumları analiz etmelerini, neden-sonuç ilişkisi kurmalarını ve problem çözme becerilerini geliştirmelerini teşvik eder. Özellikle grup halinde film izleme ve sonrasında yapılan tartışmalar, öğrencilerin farklı bakış açıları geliştirmesine olanak tanımakta, böylece eleştirel düşünme ve empati yeteneklerini desteklemektedir (Harris, 2021, ss. 92-93). Sonuç olarak, sinemanın eğitimde sosyal öğrenme ve görsel öğrenme kuramları çerçevesinde önemli bir araç olduğu görülmektedir. Sinema, öğrencilere yalnızca akademik değil, aynı zamanda sosyal ve duygusal becerileri geliştirme imkânı sunar. Sinema destekli eğitim programlarının özel eğitim alanında yaygınlaştırılması, bu öğrencilerin sosyal becerilerini, empati yetilerini ve bilişsel gelişimlerini olumlu yönde etkileyebilir.

Sonuç

Bu çalışma, sinemanın eğitimdeki kullanımını ve öğrencilere sağladığı katkıları incelemiş olup, sinemanın özellikle sosyal, duygusal ve bilişsel becerilerin geliştirilmesinde bir araç olduğunu ortaya koymaktadır. Çalışma, sinemanın özel eğitimde etkili bir araç olabileceğini, ancak kullanımının çeşitli faktörlere bağlı olarak uyarlanması gerektiğini vurgulamaktadır. Çalışmada elde edilen bulgular, sinemanın öğrencilere farklı öğrenme stillerine hitap eden bir araç sunmasının yanı sıra, öğrencilerin empati geliştirmelerine, sosyal beceriler kazanmalarına ve duygusal farkındalıklarını artırmalarına olanak tanıdığını göstermektedir.

Film karakterlerinin sosyal etkileşimleri, davranışları ve duygusal durumları, öğrencilerin bu durumları gözlemlenmeleri ve analiz etmeleri için fırsatlar sunmakta; böylelikle bu öğrencilerin farklı sosyal durumlardaki uygun tepkilerini öğrenmeleri desteklenmektedir. Sinematik anlatımlar, öğrencilerin başkalarının duygusal ifadelerine daha duyarlı hale gelmelerini sağlayarak empati geliştirmelerine katkıda bulunmaktadır. Bu sayede, öğrencilerin duygusal ve sosyal becerilerinin güçlendiği ve bireysel gelişimlerinin hızlandığı görülmüştür. Ancak sinemanın eğitimdeki kullanımının bazı zorlukları da bulunmaktadır. Sinemadaki hızlı sahne geçişleri, yüksek ses seviyeleri ve görsel-ışitsel uyarıcılar, duygusal hassasiyeti olan öğrenciler için rahatsız edici olabilir. Bu tür durumlarla karşılaşıldığında, eğitimcilerin filmi izlerken öğrencilere yardımcı olması veya gerekli düzenlemeleri yapması gereklidir. Bu nedenle, sinemanın eğitimdeki kullanımının etkili olabilmesi için filmlerin dikkatli bir şekilde seçilmesi ve uyarlanması önemlidir. Ayrıca, öğrencilerin filmde izledikleri durumları ve davranışları gerçek hayatta nasıl uygulayacaklarını öğrenmeleri bazen zorlu olabilir. Film karakterlerinin gösterdiği sosyal becerilerin gerçek hayatta aynı şekilde uygulanması her zaman mümkün olmayabilir. Bu noktada, film izleme sürecinin ardından yapılan tartışmalar ve öğretici geri bildirimler, öğrencilerin öğrendikleri becerileri pekiştirmeleri açısından büyük önem taşımaktadır. Bu tür etkinlikler, öğrencilerin teorik bilgiyi pratiğe dökme süreçlerini destekleyerek sinemanın eğitimdeki etkinliğini artırmaktadır. Sinemanın özel eğitimdeki kullanımında önemli bir başka faktör, öğrencilerin bireysel özelliklerinin dikkate alınmasıdır. Her öğrencinin farklı öğrenme hızları, duygusal ihtiyaçları ve öğrenme tarzları bulunduğu için sinematik içeriklerin uyarlanması

gerekmektedir. Bazı öğrenciler görsel içeriklerden daha fazla fayda sağlarken, bazıları işitsel uyarıcılara daha duyarlı olabilir. Bu nedenle, özel eğitimde sinemanın kullanımında öğrencinin bireysel gereksinimlerinin göz önünde bulundurulması, öğreticiliğin etkinliğini artıracaktır.

Kaynakça

- Altman, Rick. *Sound Theory, Sound Practice*. Routledge, 1992.
- Anderson, Christopher. *Educational Films and Special Needs Education*. New York: Academic Press, 2011.
- Ayres, K. M., & Langone, J. The effects of video modeling and reinforcement on the social initiations of children with autism. *Focus on Autism and Other Developmental Disabilities*, 20(3), 141-153. 2005.
- Baker, James, & Searle, Sarah. Cinema as a tool for developing critical thinking in special education. *Journal of Educational Methods*, 2019.
- Baker, Linda. *The Role of Social Skills in Educational Settings*. Routledge, 2013.
- Baker, Thomas. *Visual and Auditory Learning in Children with Autism: A Cinema-Based Approach*. *Journal of Special Education*, 2016.
- Bandura, Albert. *Social Foundations of Thought and Action: A Social Cognitive Theory*. Prentice Hall, 1986.
- Bandura, Albert. *Social Learning Theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, 1977.
- Baron-Cohen, Simon. *The Science of Empathy: A Framework for Understanding Emotion in Autism*. Psychology Press, 2002.
- Bellini, S., & Akullian, J. A Meta-Analysis of Video Modeling and Video Self-Modeling Interventions for Children and Adolescents With Autism Spectrum Disorders. *Focus on Autism and Other Developmental Disabilities*, 22(1), 2007.
- Bordwell, David, & Thompson, Kristin. *Film Art: An Introduction*. McGraw-Hill Education, 2013.
- Branston, Gill, & Stafford, Robin. *The Media Student's Book*. Routledge, 2006.

- Brown, T., & Wilson, R. *Virtual Reality for Social Skills Development in Autism Spectrum Disorder*. *Journal of Autism Therapy*, 12(2), 2019.
- Bruner, Jerome. *The Culture of Education*. Harvard University Press. 1996.
- Burke, James, & Ornstein, Robert. *The Axemaker's Gift: A Double-Edged History of Human Culture*. TarcherPerigee, 2009.
- Cohen, Judith. *The Role of Communication in Special Education*. Pearson Education, 2001.
- Creswell, John W. *Qualitative Inquiry & Research Design: Choosing Among Five Approaches*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications, 2013.
- Daniels, Harry. *Vygotsky and Pedagogy*. Routledge. 2001.
- Dawson, Geoffrey, & Guare, Richard. *The Role of Movies in Special Education*. Pearson Education, 2013.
- Demirtaş, Zeynep. Özel Eğitim Sınıflarında Sosyal Becerilerin Gelişimi: Teorik ve Uygulamalı Bir İnceleme. *Özel Eğitim Dergisi*, 23(1), (2019). 56-70.
- Dewey, John. *Democracy and Education*. Simon & Brown, 2010.
- Elias, Maurice J. *Emotionally Intelligent Parenting*. Three Rivers Press. 2001.
- Fisher, Robert. *Teaching Thinking: Philosophical Enquiry in the Classroom*. Bloomsbury Academic. 2011.
- Gardner, Howard. *Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences*. Basic Books, s. 61-64. 1983.
- Geray, Hakan. *Toplumsal Arastırmalarda Nicel ve Nitel Yöntemlere Giriş*. Ankara: Siyasal Kitabevi, 2004.
- Gray, Rachel. Empathy in Cinema: How Film Cultivates Emotional Awareness in Children with Autism. *Autism Journal*, (2015), 56-62.
- Greene, Susan, & Clawson, Michele. *Language Development in Children with Special Needs*. McGraw-Hill Education, 2006.
- Güven, Gülsüm, & Demir, Ayşe. Özel Eğitimde Teknolojik Araçların Kullanımı ve Etkililiği. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 43(2), 156-172. 2018.

- Güven, Serap, & Ünal, Tuncay. Özel Eğitim Sınıflarında Materyal Kullanımı ve Öğretmen Stratejileri. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 21(4), 45-61. 2019.
- Harris, Amanda. Developing critical thinking skills through film-based education: A case study in special education. *Journal of Educational Research and Innovation*, 15(2), 92-93. 2021.
- Heinich, Robert, Molenda, Michael, & Russell, James. *Instructional Media and Technologies for Learning*. Prentice Hall, 1999.
- Hoffman, Martin L. *Empathy and Moral Development: Implications for Caring and Justice*. Cambridge University Press, 2000.
- Hughes, Catherine. *Empathy and Emotional Awareness in Children*. Cambridge University Press, 2010.
- Johnson, L., & Peters, M. *Short Films as Emotional Literacy Tools for Students with Special Needs*. *Education & Psychology Review*, 15(1), 2018.
- Johnson, Lisa. The Impact of Cinema on Social Skills Development. *Journal of Educational Psychology*, (2014), 102-115.
- Jones, Michael, & Anderson, Linda. *Special Education and Media Usage: A Historical Overview*. San Francisco: Educate Press, 2015.
- Kara, Mahir, & Şahin, Gülten. Kısa filmlerle sosyal beceri eğitimi: Otizm spektrum bozukluğu üzerine bir değerlendirme. *Otizm ve Gelişimsel Bozukluklar Dergisi*, 8(1), 34-49. 2020.
- Lee, Amy, & Daniels, David. Cinema as a Tool for Social Integration: *The Case of Autism Spectrum Disorder*. *Social Education Review*, (2019), 147-152.
- Lunsford, Andrea, & Ruszkiewicz, John. *Everything's an Argument*. Bedford/St. Martin's. 2013.
- Maltby, John, Day, Liz, & Macaskill, Ann. *Personality, Individual Differences and Intelligence*. Pearson. 2017.
- Mayer, Richard E. *Multimedia Learning*. New York, NY: Cambridge University Press, 2001.

- McLuhan, Marshall. *Understanding Media: The Extensions of Man*. MIT Press, 1994.
- Mechling, Linda C. Using Video Modeling to Teach Social Skills to Individuals with Autism. *Educational Psychology Review*, 19(1), (2007), 45-51.
- Merriam, Sharan B. *Qualitative Research: A Guide to Design and Implementation*. San Francisco, CA: Jossey-Bass, 2009.
- Miller, John. *Digital Media in Modern Special Education*. Boston: Learning Tree Publications, 2019.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). *Kaynaştırma Eğitimi Uygulama Kılavuzu*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları. 2014.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). *Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği*. Ankara: MEB Yayınları. 2013.
- Mitchell, Paul. *Social Skills Through Film: Classroom Applications*. Teaching and Learning, 2017.
- Morgan, John J., & Flores, Maria M. The effects of using video modeling to teach functional living skills to students with disabilities. *Education and Training in Developmental Disabilities*, 45(1), 33-36. 2010.
- Park, Hyunsoo, & Watson, Timothy. Analyzing film for critical thinking development in students with special needs. *Journal of Critical Thinking Education*, 19(2), (2021), 87-94.
- Paul, Richard, & Elder, Linda. *Critical Thinking: Tools for Taking Charge of Your Professional and Personal Life*. Pearson. 2002.
- Rimland, Bernard. *Autism and Asperger Syndrome: The Same or Different?*. Cambridge University Press, 2014.
- Roberts, David, & Green, Helen. The Role of Cinema in Sensory Development for Special Education Students. *Educational Psychology Review*, (2020), 58-63
- Silver, David, & Ferrara, Karen. Visual storytelling in education: Enhancing student learning through film. *Educational Media International*, 56(1), 64-66. 2019.

- Smith, Anne. *Film and Philosophy: Academic Inquiry into the Cinematic Arts*. Blackwell Publishing, 2007.
- Smith, J., Jones, K., & Clarke, R. *Augmented Reality in Special Education: Enhancing Attention Span in ADHD Learners*. *Technology in Education*, 34(2), 2021.
- Smith, John D. *Visual Learning and Cognitive Development in Special Education*. London: Routledge, 2015.
- Smith, Peter, & Brown, Richard. *Media in Special Education: Techniques and Approaches*. London: Routledge, 2007.
- Spector, B., & Gibson, E. *Cinematherapy: Enhancing Empathy in Autism Spectrum Disorder*. *Journal of Developmental Psychology*, 25(3), 2020.
- Şahin, Fikret. *Türkiye’de Özel Eğitim ve Yasal Düzenlemeler*. İstanbul: Eğitim Akademisi Yayıncılık. 2020.
- Tobin, Susan, & McInnes, Karen. *Sensory Processing and Learning in Autism Spectrum Disorder*. Springer, 2015.
- Torrance, E. Paul. *The Role of Critical Thinking in Education*. Gifted Education Press, 2010.
- Williams, Christopher. Group discussions and film analysis: Developing critical thinking in the classroom. *International Journal of Teaching and Learning*, 15(1), (2019), 140-150.
- Wilson, Michael. *Attention and Learning: Challenges in Special Education*. Wiley-Blackwell, 2018.
- Yılmaz, Fatma. Empati eğitimi için sinemanın kullanımı: Özel gereksinimli öğrencilerde bir uygulama. *Psikoloji ve Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 27-43. 2018.
- Zimmerman, Barry J. *Self-Efficacy: An Essential Motive to Learn*. *Contemporary Educational Psychology*, 25(1), s. 84-86. 2000.
- Zillmann, Dolf. *The Psychology of Entertainment: Affective Responses to Media Entertainment*. Lawrence Erlbaum Associates. 1996.